

KRISTIINANKAUPUNKI

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019 Kristiinankaupungin kaupunginvaltuustolle

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA 2017–2021

Kaupunginvaltuuston nimeämä tarkastuslautakunta toimikaudeksi 2017–2021:

Varsinaiset jäsenet		Henkilökohtaiset varajäsenet
Kaj Kärr	puheenjohtaja	Bror Eriksson
Anja Heinänen	varapuheenjohtaja	Marianne Salo-Tuisku
Nina Hoxell	jäsen	Birgitta Björnes
Michael Holmlund	jäsen	Alf Knuts
Mikael Perjus(-2.9.19)	jäsen	Olli Pursiainen(-2.9.19)
Olli Pursiainen (2.9.19-)	Jäsen	Peter Kamlin

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii työohjelman ja antaa vuosittain kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen, joka sisältää arvioinnin tulokset. Kaupunginvaltuusto käsittelee arviointikertomuksen tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Lautakunta voi lisäksi antaa valtuustolle muitakin selvityksiä arviointia koskien, mikäli tämä katsotaan tarpeelliseksi.”

Tehtäväänsä toteuttaessaan tarkastuslautakunta on tutustunut muun muassa seuraaviin asiakirjoihin:

- Hallintoelinten pöytäkirjat
- vuosien 2019–2022 talousarvio ja taloussuunnitelma
- vuosien 2020–2023 talousarvio ja taloussuunnitelma
- kaupunginhallituksen allekirjoittama vuoden 2019 tilinpäätös sekä
- tilintarkastajan raportit

Toimintavuoden 2019 arviointia varten tarkastuslautakunta on kokoontunut seitsemän kertaa, kuullut vastuullisia viranhaltijoita ja tutustunut eri vastuualueisiin erillisen vahvistetun työohjelman mukaisesti. BDO Audiator Oy on suorittanut lakisääteisen tilintarkastuksen vastuullisen tilintarkastajan JHT, KHT Andreas Holmgårdin johdolla.

Kaj Kärr ei esteellisyyden vuoksi ole osallistunut hyvinvointilautakunnan toiminnan arviointiin. Anja Heinänen ei esteellisyyden vuoksi ole osallistunut suomenkielisen koulutuslautakunnan toiminnan arviointiin. Michael Holmlund ja Nina Hoxell eivät ole esteellisyyden takia osallistuneet yhteiskuntarakentamisen lautakunnan toiminnan arviointiin. Mikael Perjus ei esteellisyyden vuoksi ole osallistunut keskusvaalilautakunnan toiminnan arviointiin.

Kaupunginjohtaja Mila Segervall ja talousjohtaja Rikard Haldin ovat vuoden 2019 aikana tiedottaneet kaupungin toiminnasta ja taloudesta.

Arvioinnin painopistealueet ovat vuonna 2019 olleet Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen toiminta sekä konserniyhteisöjen toiminta. Tarkastuslautakunta on saanut tietoja kaupunginlakimies Niklas Granöltä, sivistysjohtaja Maarit Söderlundilta sekä varhaiskasvatuksen johtaja Annika Heikkilältä, Kristinestads Bostäder – Kiinteistöjen toimitusjohtaja Tom Heinonselta, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Åsa Blomstedtilta sekä kansliapäällikkö Dan-Anders Sjöqvistilta.

Tarkastuslautakunta on vuoden aikana käsitellyt valtuutettujen sekä johtavien viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoituksia.

2. YLEISTÄ TAVOITTEISTA JA NIIDEN TOTEUTUMISESTA

2.1. Tavoitteet

Kaupunginvaltuusto on vuoden 2019 talousarviossa päättänyt kaupungin toimielinten sitovista toiminnan ja talouden tavoitteista. Tavoitteiden toteutumista on selostettu vuoden 2019 tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunnan analyysi tavoitteiden toteutumisesta ilmenee tästä arviointikertomuksesta.

3. KOKONAISVALTAISTEN TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Yleistä

Vuoden 2019 tavoitteiden toteutuminen

Kristiinankaupungin vuoden 2019 tilinpäätös on edellistä vuotta heikompi.

Tuloslaskelma osoittaa n. 2 190 000 €:n *alijäämän* suhteessa alkuperäiseen budjetoituun 81 000 €:n *ylijäämään* ja muutettuun talousarvion 275 000 €:n alijäämään. Näin ollen tulos oli selvästi budjetoitua heikompi.

Tulosta selittävänä tekijänä voidaan mainita erityisesti Palvelujen ostosta muodostuva erä, joka oli n. 3,45 milj. € tarkistettua talousarviota heikompi. Tämä liittyy Lälbyn kaatopaikan kunnostamista varten tarvittavien pakollisten varausten lisäykseen.

Kaupungin kertynyt ylijäämä tilikauden lopussa oli noin 7,56 milj. € (väheni noin 2,19 milj. € tilikauden aikana). Kertynyt ylijäämä nousee voimassa olevan talousarvion - taloussuunnitelman mukaisesti 7,59 milj. euroon. Kuluvalle vuodelle on budjetoitu 3 700 €:n ylijäämä, vuodelle 2021 2 600 €:n ylijäämää, vuodelle 2022 24 600 €:n ja vuodelle 2023 2 600 €:n ylijäämä.

Kaupungin velkataakka kehittyy nykyisen taloussuunnitelman mukaisesti seuraavasti:

Vuosi	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Lainataakka €	28 440 000	27 448 000	26 115 000	23 388 000
Laina €/asukas	4 384	4 231	4 026	3 605
Muutos laina €/asukas	262	-153	-205	-420

Kaupungin velkataakka vuoden 2019 lopussa oli 26,7 milj. € verrattuna edellisen vuoden 27,7 milj. €:oon. Tämä vastaa 4 122 €:n velkataakkaa asukasta kohden. Maan keskiarvo vuonna 2018 oli 3 039 €.

Vaikka vuoden 2019 tilinpäätös ei ollut erityisen hyvä ja kaupungin taloudessa on suhteellisen monia lyhyen tähtäimen tavoitteita, ovat suurimmat haasteet kuitenkin pidemmälle aikavälille ulottuvia. Merkittävin näistä on todennäköisesti kaupungin väestön väheneminen sekä väestörakenne. Vuoden 2019 lopussa asukasmäärä oli 6 487 asukasta (2018: 6 638, 2017: 6 727, 2016: 6 793). Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 35,9 % vuonna 2019. Vastaavat luvut vuosina 2018, 2017 ja 2016 olivat 35,0 %, 34,1 % ja vastaavasti 33,1 %.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että toiminnan ja talouden tavoitejohtaminen on toimivaa ja toiminnassa noudatetaan hyvää talousarviokuria, sillä nämä tulevat olemaan keskeisessä osassa kaupungin haasteiden ratkaisemisessa ja talouden tasapainon ylläpitämisessä.

Tunnusluvut	Koko Maa 2018	Kristiinan- kaupunki 2019	Kristiinan- kaupunki 2018
Vuosikate/Poistot %	94	29,3	110,9
Vuosikate, € / asu- kas	376	140	426
Lainakanta (milj. euroa)		26,7	27,7
Lainaa € / asukas	3 039	4 122	4 202
Vakavaraisuus %	59,6	36,0	39,4
Suhteellinen vel- kaantuneisuus %	58,6	67,1	50,3

3.2. Talousarvion toteutuminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että tilinpäätöksessä on joitakin olennaisia talousarvioylityksiä suhteessa muutettuun talousarvioon. Lukuun ottamatta käyttöön liittyviä ylityksiä, jotka käsitellään myöhemmin tässä arviointikertomuksessa, tarkastuslautakunta toteaa, että poistot olivat 495 000 € budjetoitua suuremmat.

Tuloslaskelman toteutuminen (ulkoinen)

	Alku- peräinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 568 850		2 568 850	2 913 944,70	345 094,70
Maksutuotot	2 672 775		2 672 775	2 553 789,23	-118 985,77
Avustukset	1 038 990	-250 000	788 990	1 116 759,35	327 769,35
Muut tuotot	1 966 950	14 000	1 980 950	2 178 184,55	197 234,55
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-23 987 228	-6 000	-23 993 228	-23 522 948,95	470 279,05
Palvelujen ostot	-20 927 436	16 000	-20 911 436	-24 360 996,17	-3 449 560,17
Aineet ja tarvikkeet	-3 432 515		-3 432 515	-3 647 511,72	-214 996,72
Avustukset	-723 000		-723 000	-621 369,11	101 630,89
Muut kulut	-1 206 162		-1 206 162	-762 451,11	443 710,89
Toimintakate	-42 028 776	-226 000	-42 254 776	-44 152 599,23	-1 897 823,23
Verotulot	24 900 000	-400 000	24 500 000	24 648 526,42	148 526,42
Valtionosuudet	20 370 000	270 000	20 640 000	20 714 398,00	74 398,00
Käyttökate	3 241 224	-356 000	2 885 224	1 210 325,19	-1 674 898,81
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot	40 500		40 500	116 019,47	75 519,47
Korkokulut	-600 500		-600 500	-368 538,27	231 961,73
Muut rahoituskulut				-51 988,23	-51 988,23
Vuosikate	2 681 224	-356 000	2 325 224	905 818,16	-1 419 405,84
Poistot	-2 600 000		-2 600 000	-3 095 349,80	-495 349,80
Tilikauden tulos	81 224	-356 000	-274 776	-2 189 531,64	-1 914 755,64
Tilikauden yli-/alijäämä	81 224	-356 000	-274 776	-2 189 531,64	-1 914 755,64

Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalous ei toteutunut talousarvion mukaisesti. Nettokustannuksiksi oli alun perin budjetoitu 42,03 milj. € ja muutetussa talousarviossa 42,25 milj. €. Toteutuma oli 44,15 milj. € eli lähes 1,9 milj. € budjetoitua heikompi. Kokonaisuudessaan ylitys johtuu ensisijaisesti Lälbyn kaatopaikkaa varten tehdystä varauksesta. Käyttökate oli alkuperäisessä talousarviossa arvioitu 3,24 milj. €:ksi ja korjatussa talousarviossa 2,89 milj. €:ksi. Käyttökate oli n. 1,67 milj. € lopullista talousarviota heikompi.

Talousarvion sitoutuvuustasolla tapahtui muutama huomattava talousarvioylitys. Nämä esitetään alla.

Investointiosan toteutuminen

Investointien budjetoitu nettokustannus oli 7,77 milj. € alkuperäisessä talousarviossa ja 8,01 milj. € muutetussa talousarviossa. Toteutuma oli 6,11 milj. €, eli alle budjetoidun. Toteutuman yhteenvedo:

INVESTOINNIT KRIS- TIINANKAUPUNKI		TA+muutos	Tilinpäätös 2019	Poikkeama 2019
	Menot	-8 084 400	-6 763 705	-1 320 695
	Tulot	78 000	657 756	-579 756
	Netto	-8 006 400	-6 105 949	-1 900 451

Selittävinä tekijöinä talousarvion toteutumiseen voidaan mainita hankkeiden viivästymiset.

Lainanoton toteutuminen

Lainakannan oli sekä alkuperäisessä että muutetussa talousarviossa budjetoitu kasvavan 5,6 milj. €:lla. Toteutumassa lainakanta väheni n. 980 000 €:lla ollen 6,6 milj. € budjetoitua vähemmän.

Kaupungin lainataakka vuoden 2019 lopussa oli 26,7 milj. € kun se edeltävänä vuonna oli 27,7 milj. €. Tämä vastaa 4 122 €:n lainataakkaa asukasta kohden. Vuonna 2017 maan keskiarvo oli 3 039 € asukasta kohden.

3.3. Yleiset toiminnalliset tavoitteet

Tilinpäätöksen ja muun arviointiprosessin aikana saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunnan käsitys on, että yleiset toiminnalliset tavoitteet ovat suurelta osin toteutuneet.

Tulevien talousaasteiden valossa tarkastuslautakunta korostaa hyvän talousarviokurin ja toimivan talousjohtamisen tärkeyttä myös jatkossa.

4. Toimialojen toiminnan ja talouden arviointi

4.1. Elinvoimaisuuden palvelualue

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnan tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet. Palvelualueen taloudelliset tavoitteet toteutuivat. Nettokustannukset olivat n. 170 000 euroa budjetoitua pienemmät.

4.2. Perusturvan palvelualue

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet. Sitä vastoin taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet, vaan nettokustannukset olivat lähes 510 000 € budjetoitua suuremmat. Tämä johtuu siitä, että erikoissairaanhoidon kustannukset ylittyivät n. 772 000 €:lla, kuntoutuksen ja palveluasumisen kustannukset n. 470 000 €:lla sekä yksilö- ja perhehuollon kustannukset 240 000 €:lla. Ylitykset ovat seurausta yhä ikääntyvän väestön erikoissairaanhoidon kysynnästä, kuntoutusosaston ylikuorimituksesta sekä selvästi lisääntyneestä palveluasumisen tarpeesta. Myös kehitysvammaisten asumispaikkojen tarve on lisääntynyt sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarve kasvanut.

4.3. Hyvinvoinnin palvelualue

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet. Myös taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Nettokustannukset olivat 113 000 € budjetoitua paremmat.

Liikuntasektorin yhteistyö koulujen, kansalaisopiston, nuorisosektorin, urheiluseurojen, erityisryhmien sekä kuntalaisten liikunnan lisäämiseksi on arvokasta työtä joka kantaa hedelmää vuosia eteenpäin.

Eri sektoreiden vuorovaikutusta tulee lisätä koko kaupungin organisaatiossa.

4.4. Koulutuksen palvelualue

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnan tavoitteet ovat toteutuneet. Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet, vaan nettokustannukset olivat 84 000 € budjetoitua suuremmat. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että päivähoidon henkilöstökustannukset olivat selvästi budjetoitua suuremmat.

4.5. Yhdyskuntarakentamisen palvelualue

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnan tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet. Taloudellisia tavoitteita ei ole saavutettu vaan nettokustannukset ovat n. 1,65 milj. € budjetoitua korkeammat. Ylityksen voidaan todeta johtuvan jätehuollon tulosalueesta, jonka toimintamenot olivat n. 1,81 milj. € budjetoitua korkeammat Lälbyn kaatopaikan kunnostusta varten tehdyn n. 1,8 milj. €:n varauksen takia.

4.6 Krs Vesi

Tarkastuslautakunta arvioi Krs Veden toiminnan toteutuneen asianmukaisesti tilikauden aikana. Liikelaitos osoitti 46 000 €:n ylijäämän sen jälkeen kun 30 000 euroa oli tilitetty kaupungille sijoitetun pääoman tuottona.

4.7 Kuntakonserni

Tarkastuslautakunta toteaa, että konsernin tuloslaskelma osoittaa 2,23 milj. €:n alijäämää. Kertynyt ylijäämä on 8,57 milj. €. Konsernin velkataakka oli 31.12.2018 38,04 milj. €. Tilinpäätöksen liitetiedoista käy ilmi, että kunnan takaussitoumukset kuntakonsernille ja muille muodostavat 990 000 €.

5. MUUTA

5.1. Muuta huomautettavaa

- Tilinpäätösasiakirjan ulkoasu on parantunut merkittävästi
- Sairauspoissaolot ovat vähentyneet 16,4 päivään per työntekijä (17 päivää vuonna 2018).
- Kristiinakoti on otettu käyttöön
- Tarkastuslautakunta esittää huolensa jatkuvasta väestökadosta sekä vaikeuksista hankkia työvoimaa
- Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungilla on edelleen paljon yli vuosi sitten erääntyneitä saamisia, noin 206 000 €. Sisäistä valvontaa on tältä osin parannettava.
- Yhdyskuntasuunnittelun palvelualueen tulee tehostaa kaavoitustyötä.
- Tarkastuslautakunta muistuttaa että kiinteistöjen käyttöä tehostetaan ja tyhjät käyttämättömät kiinteistöt myydään.

6. YHTEENVETO

Yhteenvetona vuoden 2019 arvioinnista tarkastuslautakunta esittää seuraavaa:

Tuloslaskelma osoittaa 2 190 000 €:n alijäämää, kun alun perin tulokseksi oli budjetoitu 81 000 €:n ylijäämää ja tarkistetussa talousarviossa 375 000 €:n alijäämää.

Kaupungin kertynyt ylijäämä per 31.12.2019 oli n. 7,56 milj. € ja konsernin kertynyt ylijäämä oli 8,57 milj. €

Käyttötalous ei toteutunut lopullisen talousarvion mukaisesti. Nettokustannuksiksi oli alun perin budjetoitu 42,03 milj. € ja tarkistetussa talousarviossa 42,25 milj. €. Toteutumaksi muodostui 44,15 milj. € eli lähes 1,9 milj. € budjetoitua heikompi, mikä johtui ensisijaisesti Lälbyn kaatopaikkaa varten tehdystä 1,8 milj. €:n varauksesta.

Investointien budjetoitu nettokustannus oli 8,01 milj. € lopullisessa talousarviossa. Toteutumaksi muodostui 6,11 milj. €, mikä oli budjetoitua vähemmän. Selittäväenä tekijänä voidaan mainita, että Kristiinankaupungin päiväkodin kustannukset muodostuivat n. 830 000 € budjetoitua pienemmiksi.

Lainakannan oli lopullisessa talousarviossa budjetoitu kasvavan 5,6 milj. €. Toteutumassa lainakanta väheni n. 980 000 €:lla, eli erotus on 6,6 milj. €. Kaupungin velkataakka vuoden 2019 lopussa oli 26,7 milj. € verrattuna 27,7 milj. €:oon vuonna 2018. Tämä vastaa 4 122 €:n lainataakkaa asukasta kohden. Maan keskiarvo vuonna 2018 oli 3 039 € asukasta kohden.

Tarkastuslautakunta toteaa budjetoidun kaupungin velkataakan kehityksen nykyisessä taloussuunnitelmassa seuraavasti:

Vuosi	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Lainataakka €	28 440 000	27 448 000	26 115 000	23 388 000
Lainaa asukasta kohden €	4 384	4 231	4 026	3 605
Muutos lainaa asuk. kohden €	262	-153	-205	-420

Konsernin lainanotto lisääntyi n. 1 milj. €:lla 38 milj. €:oon.

Kristiinankaupungissa 07.05. 2020

Kaj Kärr
puheenjohtaja

Anja Heinänen
varapuheenjohtaja

Michael Holmlund
jäsen

Nina Hoxell
jäsen

Olli Pursiainen
jäsen

Peter Kamlin
varajäsen